

KÜTAHYA BELEDİYESİ MUSTAFA HAKKI YEŞİL KÜTÜPHANESİ'NDE BULUNAN YAZMA MESNEVİLER

Ersen ERSOY* Kadir GÜLER**

Özet: Kütahya'da yazma eser ihtiva eden üç kütüphane vardır. Bunlar Vahid Paşa Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi, Tavşanlı Zeytinoğlu Kütüphanesi ve Kütahya Belediyesi'nin tasarrufunda bulunan Mustafa Hakkı Yeşil Kütüphanesi'dir. Bunlardan ilk ikisi araştırmacılar tarafından iyi bilinmektedir. Mustafa Hakkı Yeşil Kütüphanesi ise diğerlerine göre çok fazla bilinmemektedir. Bu makale hem kütüphaneye araştırmacıların dikkatini çekmek hem de koleksiyondaki yazma mesnevileri tanıtmak amacıyla kaleme alınmıştır. Makalede kısa bir giriş yapıldıktan sonra Kütahya Belediyesi Mustafa Hakkı Yeşil Kütüphanesi'nde bulunan şu yazmalar tavsif edilmiştir: *Şevk-Engîz, Menâkıb-ı Câvidân, Hayriyye, Makâmât-ı İlâhî, Hüsn ü Aşk, Bostân, Terceme-i Esrârname-i Attâr, Fazîletnâme, Tuḥfe-i Şâhidî, Câm-ı Cem, Gavriyye, Gülşen-i Râz, Hüsrev ü Şîrîn, Leylâ vü Mecnûn, Bedrî'l-Büdü'r Keşfü's-Sudûr, Nuhbe-i Vehbî, Tuḥfe-i Vehbî, Mevlid, Şâh u Gedâ, Nazmu'l-Ulûm, Menâfiu'n-Nâs, Manzum Tecvîd, Lugat-ı Feriştioğlu, Pendnâme-i Attâr, Pendnâme-i Güvâhî, Kıyafetnâme-i İbrâhim Hakkı ve Târîh-i Mısır*. Bu mesnevilerin çoğunun nüshaları muhtelif kütüphanelerde vardır. Ancak *Makâmât-ı İlâhî* ve Şihâbî'nin *Manzum Mısır Tarihi*, nüshalarının az olması ya da yegâne olması gibi hususlar açısından önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kütahya Belediyesi Mustafa Hakkı Yeşil Kütüphanesi, el yazması, mesnevî, tavsif, katalog.

MATHNAWIS MANUSCRIPTS IN KÜTAHYA MUSTAFA HAKKI YEŞİL MUNICIPAL LIBRARY

Abstract: There are three libraries that have manuscript collections in Kütahya. These libraries are Kütahya Vahid Paşa Library, Tavşanlı Zeytinoğlu Library and Kütahya Mustafa Hakkı Yeşil Municipal Library. First two of the aforementioned libraries are well known by researchers, conversely, Mustafa Hakkı Yeşil Library is relatively unknown. This article aims to direct the attention of researchers to the library and to introduce manuscript mathnawis. In this article, after a short introduction, manuscripts of following mathnawis which can be found in Kütahya Mustafa Hakkı Yeşil Municipal Library catalogue were described: *Şevk-Engîz, Menâkıb-ı Câvidân, Hayriyye, Makâmât-ı İlâhî, Hüsn ü Aşk, Bostân, Terceme-i Esrârname-i Attâr, Fazîletnâme, Tuḥfe-i Şâhidî, Câm-ı Cem, Gavriyye, Gülşen-i Râz, Hüsrev ü Şîrîn, Leylâ vü Mecnûn, Bedrî'l-Büdü'r Keşfü's-Sudûr, Nuhbe-i Vehbî, Tuḥfe-i Vehbî, Mevlid, Şâh u Gedâ, Nazmu'l-Ulûm, Menâfiu'n-Nâs, Manzum Tecvîd, Lugat-ı Feriştioğlu, Pendnâme-i Attâr, Pendnâme-i Güvâhî, Kıyafetnâme-i İbrâhim Hakkı ve Târîh-i Mısır*. Copies of the introduced manuscripts can be found in libraries with manuscript collections. However The mathnawis *Makâmât-ı İlâhî* and Şihâbî's *Chronic of Old Egypt* in verse are specifically important in terms of rarity of copies.

Keywords: Kütahya Mustafa Hakkı Yeşil Municipal Library, manuscript, mathnawi, description, catalogue.

1.Giriş

Binlerce yıllık bir yerleşim alanı olan Kütahya Hitit, Frig, Lidya, Pers, Makedon, Roma ve Bizans yönetimlerinden sonra Selçukluların hâkimiyetine geçmiş, 1300'lü yıllarda bu coğrafyanın en önemli beyliğini oluşturan Germiyanoğullarının başkenti olmuştur.

Kütahya'nın eski kaynaklardaki adının "**Kutum**" olduğunu, -ium nispet eki atıldığına geriye kalan Kut kökünün eski Türk kavimlerinden Kutlar/Kotlar/Gutlar adından alındığını yazmakta ve Kütahya'nın "Kutlara ait, Kutların şehri" anlamı taşıdığını söylemektedir. Kutlar, MÖ. 2500 yılları civarında Hazar Denizi'nin kuzeyinde yaşayan ve Türkçe konuşan bir kavimdir. Bu tarihlerde Batıya göçen Kutlar, MÖ 2150 yılları civarında Akad imparatorluğunu yıkmış ve Anadolu hâkimiyetini ele geçirmiştir. Diyojen/Diojen'in Malazgirt'teki askerleri arasında Kut/Gutlar da yer almıştır. (Demir, 2008:17-27)

Bu kadim şehir, Germiyan Beyliği'nin 1430'lü yıllarda Osmanlıya katılması üzerine Anadolu Beylerbeyliği'nin merkezine dönüşmüş ve onsekizinci asra kadar önemini korumuştur.

Yetiştirdiği yüzü aşkın şairle Osmanlı coğrafyasının altıncı sanat, şiir ve edebiyat şehri olan Kütahya, Germiyanoğulları döneminden bugüne klasik edebiyatın en önemli merkezlerinden biri haline gelmiştir.

Kütahya'nın en önemli kültürel miraslarından biri de sayısı binlere ulaşan yazma eserlerdir. Bu eserlerden bir kısmı incelenmiştir (...). (Erdogan-Batur, 1999: 207) Yazma eserler Kütahya kütüphanelerine yayılmış durumdadır. Batı ülkelerinde tasnifi ve kataloglanması çok uzun zaman önce tamamlanan yazma eserlerimizin birçoğu tasnif edilememiştir. (Bilgin: 2013: 369) Ülkemizde de daha geç dönemde olmakla birlikte bu hususta önemli adımlar atılmıştır. Bu adımlara bir katkı olması maksadıyla kaleme alınan makalemizde adı çok fazla bilinmeyen Mustafa Yeşil Kütüphanesi'ndeki yazma eserlere dikkati çekmiş ve yazma eserlerden bazılarının da tavsifini yapmış olacağız.

* Yrd. Doç. Dr., Dumlupınar Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü. E-mail: ersenersoy@hotmail.com

** Yrd. Doç. Dr., Dumlupınar Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü. E-mail: kadirguler23@gmail.com

2.Kütüphanenin Kurucusu Mustafa Hakkı Yeşil (1905-1986) ve Kütüphanesi¹

Muallim Mustafa Hakkı Yeşil, Kütahya'nın son asırda yetiştirdiği en dikkat çeken kültür adamlarından biridir. Bir kitap kurdu olan araştırmacı, doğduğu şehre yirmi bin ciltten meydana gelen muhteşem koleksiyonunu bağışlayarak çok önemli bir kültür hizmetinde bulunmuştur.

Mustafa Hakkı Yeşil, 1905 yılında Kütahya'da doğdu. Babası hattatlığı ve hafızlığıyla tanınan Ahmet İzzet Yeşil Efendi'dir. Mustafa Yeşil, ilköğrenimini Kütahya'daki muhtelif okullarda tamamladıktan sonra 1919 yılında Kütahya Sultânîsi'ne kaydolur. Yedinci sınıfı okurken Kütahya, Yunan işgaline uğrar. Sultânî, öğretim faaliyetlerine on dört ay ara vermek zorunda kalır. (Günhan:2011)

1924 yılında Sultânî'den mezun olan Mustafa Hakkı Yeşil, bir yıl sonra İstanbul Büyükdere Orman Mektebi'ne kaydolur. 1926 tarihinde İstanbul Erkek Muallim Mektebi'ne kaydolmak için başvuru yaparsa da kontenjanın sınırlı olması sebebiyle müracaatına olumlu bir cevap alamaz. Daha sonra Konya'da açılan öğretmenlik kursuna katılır. Kursu başarıyla tamamladıktan sonra öğretmen olma hakkını kazanır.

Mustafa Hakkı Yeşil, öğretmenlik hayatına 1926-27 ders yılında Zonguldak'ın Çatalağzı köyünde başlar. Ertesi yıl Kütahya Çalköy İlkokulu öğretmenliğine naklolur. 1928'de askerlik görevine başlar. 1930 senesinde askerlik vazifesini tamamladıktan sonra Kütahya'ya döner. 1946 tarihine kadar Kütahya'nın çeşitli köylerinde ve merkezde öğretmenlik görevini sürdürür. II. Dünya Savaşı'nın başlamasıyla 1941-43 tarihleri arasında yedek subay olarak askere alınır.

Samimi bir kitapsever olan ve çocukluk yıllarından itibaren kitap toplayan Mustafa Hakkı Yeşil, ilme meraklı ve çalışkan bir kişiliğe sahiptir. Bu vasıflarından dolayı 1946 senesinde Vahid Paşa Kütüphanesi müdürlüğüne tayin edilir. 25 Ekim 1952 tarihinde hem kütüphanenin tasnifi hem de daha iyi şartlarda hizmet verebilmesi için Tavşanlı Zeytinoğlu Kütüphanesi'ne görevlendirilir. Bu arada Vahid Paşa Kütüphanesi'ndeki görevine de devam eder.

1957 yılında üç bini aşan elyazması eserin tasnif, tanzim ve tertibi için Burdur Umumî Kütüphanesi'nde görevlendirilir. Aynı yıl Eylül ayında Süleymaniye Kütüphanesi'ne naklolur. Nihal Atsız (ö. 1975), Şeyhü'l-kurrâ Hilmî Efendi, Demircili Şükrî Efendi, Tunuslu âlimlerden Safâ Efendi, Avukat Bekir Sadak (ö. 1993) gibi ilim ehliyle tasnif komisyonunda çalışır. Daha sonra Bayezit Umumî Kütüphanesi'nde görevlendirilir. On yıl kadar adı geçen kütüphanede hizmet ettikten sonra 30 Nisan 1969'da emekliye ayrılır.

1969-73 tarihleri arasında memleketi Kütahya ile ilgili belgeleri derlemek amacıyla Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde araştırmacı olarak çalışmalarına devam eder. 1973'te sözleşmeli personel olarak Topkapı Sarayı Müzesi'nde çalışmaya başlar. Bu görevinde Kütahya Sultânîsi'nden hocası İsmail Hakkı Uzunçarşılı (ö. 1977) ve emekli Albay İbrahim Baybora ile beraber çalışır. 1976'da hastalanınca Topkapı Sarayı Müzesi'nde çalışmayı bırakır. Zamanını evinde istirahat ederek ve kitaplarıyla meşgul olarak geçirir. Altmış yılda bir araya getirdiği önemli koleksiyonunu satın almak için çeşitli kuruluşlar devreye girer. Bu kuruluşlardan biri olan Chicago Üniversitesi'nin açık çek teklif etmesi dikkat çekicidir ama bu açık çeki reddeder.

Hastalığının arttığı bir zamanda ziyaretine gelen Kütahya belediye Başkanı Erdoğan Yavuzlar ve Ressam Ahmet Yakupoğlu'nun teklifi üzerine kitaplarını Kütahya'ya nakletmeyi kabul eder. Gerekli anlaşmalar yapıp protokoller imzalandıktan sonra 1979'da kitaplar Kütahya'ya getirilir. Kütüphanenin ilk binası evden dönüştürülen bir mekân olup Mustafa Hakkı Yeşil'in ikamet etmesi için bir mutfak, iki oda ve bir salon kendisine tahsis edilir. Kütüphane, 1980 yılında çeşitli siyasetçiler ve eşrafın da katılımıyla hizmete açılır. Vefat ettiği 29 Şubat 1986 tarihine kadar Mustafa Hakkı Yeşil vaktini kitaplarıyla geçirir. Kütüphane 1988'de Belediye Kültür Sarayı'na 2009'da da bugünkü hizmet verdiği binaya taşınmıştır.

Mustafa Hakkı Yeşil, kültür adamlığının yanında yazarlığı da olan bir şahıstır. Çeşitli gazete ve dergilerde Kütahya tarih, edebiyat ve folkloruyla ilgili çok sayıda makale kaleme almıştır. Ayrıca *Kütahya İlinin Kısa Tarihi*, *Kütahya İlinin Kısa Coğrafyası*, *Kütahya Halk Şairleri*, *Kütahya Merkez ve Köylerindeki Eski Eserler*, *Kütahya Meb'ûsu Cemil Bey'in Manzum Bir Mektubu*, *Ortaçkı Destanı*, *Kütahya Vahîd Paşa Kütüphanesinde Fatih Devri Müelliflerine Ait Yazmalar*, *Dumlupınar Nutukları* adlı çalışmalarını müstakil olarak neşredilmiştir.

Mustafa Hakkı Yeşil'in kurmuş olduğu kütüphane altmış yılda meydana getirilmiş çok önemli bir koleksiyondur. Bir kadrolu personelin çalıştığı kütüphane 2009 tarihinde yeni binasına taşındığı için kitapların bir kısmı depoda tutulmaktadır ve ne yazık ki tasnifi yapılmamıştır. Kütüphanede yaklaşık altı yüz yazma eser vardır. Bunların elli kadarı Kütahya Molla Bey Kur'an Kursu'ndan gelmiştir. Kalanı Mustafa Hakkı Yeşil'in derlediği kitaplardır. Yazmaların en eskisi H. 915 tarihinde istinsah edilmiş olan Molla İlâhî'nin kaleme aldığı ve tasavvuftaki süluk mertebelerinin anlatıldığı *Etvâr-ı Seb'a* adlı mesnevîdir.

Mustafa Hakkı Yeşil'in kendi istinsah ettiği kitaplar da günümüze en yakın zamanda elle çoğaltılmış eserlerdir. Kütüphanede Arap ve Latin harfli Türkçe kitapların yanı sıra Arap, Fars, Fransız, Alman ve İngiliz dillerinde kaleme alınmış muhtelif eserler mevcuttur. Bunların içerisinde sayı bakımından en çok Osmanlı Türkçesi ile kaleme alınmış kitaplar yer alır. Bunların sayısı 11.432'dir.

¹Bu bölüm büyük ölçüde şu çalışmadan yararlanılarak hazırlanmıştır: Ali Günhan, (2011) *Belgelerle Mustafa Hakkı Yeşil: Hayatı, Kütüphanesi ve Eserleri*, Kütahya Belediyesi Yayınları, Kütahya.

Yazımızın konusunu teşkil eden kütüphane eski harfli süreli yayınlar bakımından da dikkati çekmektedir. Bunlar arasında *Türk Yurdu*, *Servet-i Fünûn*, *Musavver Malûmat Mecmûası*, *Resimli Ay*, *Millî Tettebbular Mecmûası*, *Donanma Mecmûası*, *Harb Mecmûası*, *Düstûr*, *Mekteb Mecmûası*, *Âhenk Gazetesi*, *İkdâm Gazetesi*, *Millet*, *Hukûk-ı Umûmiye*, *Tasvir-i Efkâr*, *Köylü Gazetesi*, *Tevhîd-i Efkâr*, *Yeni Mecmûa*, *Millî Mecmûa*, *Maârif Mecmûası*, *Kalem Mecmûası*, *Peyâm*, *İnci Mecmûası*, *Aydede*, *Cerîde-i Bahriyye*, *Hanımlara Mahsus Gazete*, *Çankaya*, *Çocuk Dünyası*, *Davul*, *Düşünce Mecmûası*, *Davul*, *Dalkavuk*, *Boşboğaz*, *Resimli Gazete*, *Türk Hava Mecmûası*, *Yeniğün Gazetesi*, *Karagöz*, *Vatan Gazetesi*, *Müşterek Gazete*, *Hilâl-i Ahmer*, *Son Saat*, *Yeni Türk*, *Tok Söz*, *Tanîn*, *İstiklal*, *Yeni İstanbul*, *Peyâm-ı Sabah*, *Açıksöz*, *Yeni Dünya*, *Yeni Adana*, *Dârülfünûn Mecmûası*, *Volkan*, *Yeni Gazete*, *Yeni Ses...* gibi yayınları sayabiliriz. Ancak bunların tasnif edilen süreli yayınların bir kısmı olduğunu belirtip depoda ve kolilerde daha pek çok yayın olduğunu belirtmek gerekiyor.

3.Mesnevilerin Tavsifi

Kütahya'da yazma eser ihtiva eden üç kütüphane vardır. Bunlar daha önce il halk kütüphanesi iken bölge yazma eserler kütüphanesine dönüştürülen Vahid Paşa Kütüphanesi, Tavşanlı Zeytinoğlu İlçe Halk Kütüphanesi ve belediyenin tasarrufunda bulunan Mustafa Hakkı Yeşil Kütüphanesi'dir. Kütahya'da bu yazma kütüphanelerden başka Kütahya eşrafından muhtelif şahısların koleksiyonlarında da yazma eserler mevcuttur.

Başka bir yazıda kütüphaneyi tesis eden Mustafa Hakkı Yeşil'in biyografisi ele alınıp koleksiyonundaki yazma divanların tavsifi yapılmıştır.² Bu yazıda kütüphanede bulunan yazma eserlerin açıklamalı katalogunun hazırlanmasının ikinci adımı olarak mesnevîlerin tavsifini araştırmacıların ilgisine sunuyoruz.

Bu makalede; Sünbülzade Vehbî'nin *Şevk-Engîz*, müellifi malum olmayan *Menâkıb-ı Câvidân*, Nâbî'nin *Hayriyye*, XV. asır mutasavvıf şairlerinden İlahî'nin *Makâmât-ı İlâhî*, Gâlib Dede'nin *Hüsn ü Aşk*, Sa'dî-yi Şîrâzî'nin *Bostân*, Ahmedî'nin *Terceme-i Esrârname-i Attâr*, Yemîni'nin *Faziletname*, Şâhidî Dede'nin *Tuhfe-i Şâhidî*, Şeyh Evhadî Rükneddîn-i İsfahânî'nin *Câm-ı Cem*, Nakşî Efendi'nin *Gavriyye*, Elvân-ı Şîrâzî'nin *Gülşen-i Râz*, Şeyhî'nin *Hüsrev ü Şîrîn*, Fuzûlî'nin *Leylâ vü Mecnûn*, Muhammed Fazlullah Hâlisî-i Sivâsî'nin *Bedrî'l-Büdü'r Keşfü's-Sudûr*, Sünbülzâde Vehbî'nin *Nuhbe-i Vehbî*, *Tuhfe-i Vehbî*, Süleyman Çelebi'nin *Mevlûd*, Taşlıcalı Yahyâ'nın *Şâh u Gedâ*, Nidâî'nin *Menâfiu'n-Nâs*, İshak bin Hasan'ın *Nazmu'l-Ulûm*, Şeyh Sinan Efendi'nin *Manzum Tecvîd*, Feriştözâde'nin *Lugat*, Ferîdüddîn-i Attâr'ın *Pendnâme*, Erzurumlu İbrahim Hakkı'nın *Kıyâfetname*, Güvâhî'nin *Pendnâme* adlı mesnevîleri ve Şihâbî'nin kadim Mısır tarihinden bahseden manzumesini tavsif ediyoruz. Bunların içerisinde *Menâkıb-ı Cavidân*, *Makâmât-ı İlâhî*, *Câm-ı Cem*, *Bedrî'l-Büdü'r Keşfü's-Sudûr*, *Manzum Tecvîd* adlı eserler ile Şihâbî'nin mesnevisi telif tarihlerinin eski olması ya da nüshalarına az tesadüf edilen eserler olması gibi hususlar açısından dikkati çekmektedir. *Bostân*, *Câm-ı Cem* ve *Pend-i Attâr* Farsça olup tavsif edilen diğer mesnevîler Türkçedir.

24182 ŞEVK-ENGİZ

Müellif: Sünbülzade Vehbî

Baş:

Nakl ider bir sühan-ârâ-yı cihân

Pîr-i şûrîde-dil-i tâze-beyân

Son:

Lafz-ı ma'nâsı âceb şevk-âmîz

Nâmı olsa yakışur *Şevk-engîz*

İst. Tarihi: Kayıt yok.

Müstensih: Kayıt yok.

Hat: Nesih.

Yaprak Sayısı: 20.

Satır: 19.

Cetvel: Yok.

Cilt: Yok.

Hikaye, zenpâre ve gulâmpâre arasındaki münazarayı anlatır. Eser, Enderunlu Fâzıl'ın *Defter-i Aşk* ve *Zenânâme* adlı eserleriyle birlikte 1865 tarihinde bastırılmıştır.

24183 KİTÂB-I MENÂKIB-I CÂVIDÂN

Müellif: Tesbit edilemedi

Baş:

Düşer bir gün 'uşâklar cengine ol

Ururlar başına arkasına yol

Son:

Çün anunla bir niçe dahî bile var

Lâ-cerem ki âfv ide perverdigâr

İst. Tarihi: Yok

Müstensih: Yok

Hat: Harekeli nesih

² Belirtilen yazı, Yrd. Doç Dr. Ersen Ersoy tarafından kaleme alınmış olup, Prof. Dr. İsmail Erünsal için hazırlanan armağan kitabında yayımlanacaktır.

Yaprak Sayısı: 39
Satır: 15
Cetvel: Yok
Cilt: Yok

Yazı, dil ve yaprak gibi hususiyetlerden Eski Anadolu Türkçesi'ne ait bir metin olduğu anlaşılıyor. Başlık kırmızı mürekkeple farklı bir hat ile yazılmış. Mesnevîdeki Hindistan'a giden tacirin hikâyesi var. Mesnevînin bir kısmının manzum tercümesi olabilir. Reddâde var. Baştan ve sondan pek çok yaprak kopmuş durumda. Çok eksik bir nüsha olduğu anlaşılıyor. Hikâyeler farklı vezinlerle yazılmıştır.

24189 HAYRİYYE

Müellif: Nâbî
Baş:
Hamd o Allâh-ı 'azîmü'ş-şâna
Mübdi'-i dâ'ire-i ikmâna
Son:
Çün Ebû'l-Hayr konuldu nâmun
Hayr ide Hazret-i Hak encâmun
İst. Tarihi: 1189
Müstensih: Hakkî
Hat: Ta'lik
Yaprak Sayısı: 61
Satır: 13
Cetvel: Kırmızı mürekkeple çekilmiş iki sütüne ayırmış.
Cilt: Kahverengi meşin.

Başlık kırmızı mürekkeple yazılmış. Müstensih mesneviyi Ayıntab hâkimi Habîb Efendi'nin emriyle kaleme almıştır.

24198 MAKÂMÂT-I İLÂHÎ

Müellif: İlâhî
Baş:
İlâhî bende-i 'âsî İlâhî
Umarsın şâhdan rahmet İlâhî
Son:
Olur dîvânun içre yâ İlâhî
Adı olsun makâmât-ı İlâhî
İst. Tarihi: 20 Şevval 915
Müstensih: el-Hâc Mahmud Halîl
Hat: Harekeli nesih
Yaprak Sayısı: 20
Satır: 17
Cetvel: Yok
Cilt: Yok

Fatih Sultan Mehmet dönemi mutasavvıflarından İlâhî tarafından 877 tarihinde telif edilmiştir. Aynı dönemde yaşayan biri Abdullah diğer Ahmed adında iki mutasavvıf şair vardır. Bunlardan birincisi Simavlı diğer Bursalıdır. Biz bu eserin Ahmed İlâhî'ye ait olduğunu düşünüyoruz. Çünkü şair, muhtelif beyitlerde Bursa'yı zikreder. Makâmât-ı İlâhî, nefsin mertebelerinden bahseden bir eserdir. Başlıkta eserin ismi Etvâr-ı Seb'a şeklinde kaydedilmiştir. Ancak, son beyitte yazar eserin adının Makâmât-ı İlâhî olduğunu söylüyor. Başlıklar kırmızı mürekkeple yazılmıştır ve sırasıyla şunlardır: Tevhîd, Na'at, Nasihat, Sebeb-i Nazm-ı Kitâb, Âgâz-ı Sühan, Tavr-ı Evvel Sadr Güyend ve O-râ Makâm-ı Seyr-i İlâ'llâh Bâşed, Tavr-ı Dovvom Kalb Hânend ve O-râ Makâm-ı Seyr-i Li'llâh Bâşed, Sırr-ı Sühan, Tavr-ı Sovvom Şigâf Güyend ve O-râ Makâm-ı Seyr-i 'Alâ'llâh Bâşed, Sırr-ı Sühan, Tavr-ı Çehârom Fu'âd Hânend ve O-râ Makâm-ı Seyr-i Ma'allâh Bâşed, Sırr-ı Sühan, Tavr-ı Pencom Habbetü'l-kalb Güyend ve O-râ Makâm-ı Seyr-i Fî'llâh Bâşed, Sırr-ı Sühan, kâle 'aleyhi's-selâm lâ-tesübbü'r-rîha fe-innehü min nefesi'r-Rahmân, Sırr-ı Sühan, Tavr-ı Heftom Mehçetü'l-kalb Güyend ve O-râ Makâm-ı Seyr-i Bi'llâh Bâşed, Sırr-ı Sühan, hâtime. Manzume, *mefâîlün/mefâîlün/feûlün* vezniyle kaleme alınmıştır. Oldukça sade bir dili vardır. Dil bakımından hem Azeri hem de Anadolu Türkçesinin hususiyetleri görülmektedir. Harekeli olduğundan dil tarihimiz bakımından kıymetlidir. Sebeb-i Telif kısmında şair, eseri Ömer Ruşenî'nin isteğiyle kaleme aldığı belirtir ve muhtelif beyitlerde onu över.

24202 SUBULÜ'L-HÜDÂ TERCÜMESİ

Baş:
Kime erdise hidâyet ol zamân
Sıdk-ıla îmâna geldi ol zamân
Son:
Kaldunuz siz dâyim uçmagda ebed
Şöyle takdîr eylemiş ferd ü ehad
İst. Tarihi: Kayıt yok
Müstensih: Kayıt yok
Hat: Harekeli nesih

Yaprak Sayısı:

Satır: 12

Cetvel: Yok

Cilt: Yok

Baş ve sonu eksik olduğundan mütercim tespit edilemedi. Yazı, dil ve imla gibi özelliklerden eski bir metin olduğu anlaşılıyor. Bazı yapraklar yırtık, kopmuş ve hasarlıdır. Eksik bir nüshadır. Reddâdelidir. Peygamberin faziletleri, mucizeleri, hicreti ve evsafı anlatılır.

24218 HÜSN Ü AŞK

Müellif: Es'ad Gâlib Dede

Baş:

Hamd ana ki kıldı halka rahmet

Tahmîdde ʿacze virdi ruhsat

Son:

Gâlib bu cerîde-i cefânun

Târîhi olur hitâmü'l-misk

İst. Tarihi: 1199

Müstensih: Seyyid Pertev

Hat: Ta'lik

Yaprak Sayısı: 60

Satır: 17

Cetvel: Kırmızı mürekkeple cetvel çekilmiş.

Cilt: Kapak çiçek deseni baskılı karton, sırt kahverengi meşin.

Başta kırmızı mürekkeple “Kitâb-ı Hüsn ü Aşk li-Cenâbî Dervîş Es'ad Gâlib-i Mevlevî” kaydı var. Başlıklar kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Mihrabiye için cetvel çekilmiş ancak tezyinat yapılmamış.

24219 BOSTÂN

Müellif: Sa'dî-yi Şîrâzî

Baş:

Çü der-leşker-i düşmen üfted hilâf

To bu'gzâr şemşîr-i hod der-gilâf

Son:

Bizâ'at ne-yâverdem illâ ümîd

Hudâyâ zi-ʿafvem me-kon nâ-ümîd

İst. Tarihi: Yok

Müstensih: Ahmed bin Mustafa

Hat: Ta'lik

Yaprak Sayısı: 107

Satır: 15

Cetvel: Yok

Cilt: Yok

Başlıklar kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Baştan eksiktir. Matbu nüshayla karşılaştırılarak eserin Bostan olduğu anlaşıldı.

24220 TERCEME-İ ESRÂRNÂME-İ ATTÂR

Müellif: Ahmedî

Baş:

Çü bismillâhdır her işde miftâh

Anımla başladım ki ide Fettâh

Son:

Her zamân urunur soldan sağa

Bir mecâl ister kafesden çıkmağa

İst. Tarihi: 1947

Müstensih: Yok

Hat: Rik'a

Yaprak Sayısı: 15

Satır: Muhtelif.

Cetvel: Yok

Cilt: Yok

Başta İbrahim Kutluk'un Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi'nde kaleme aldığı “Kültür ve Dil Tarihimizin Yeni Vesikası: Attâr'ın Esrârname Tercümeleleri” başlıklı makalesi hülâsa edilmiştir. Belirtilen hülâsada Huzûrî ve Ahmedî'nin tercümeleleri ele alınmıştır. Huzûrî'nin tercümesinin Attâr'ın eserinin bire bir tercümesi olduğu belirtilmiş. Ahmedî çevirisinin ise Attâr'ın eseriyle örtüşmediği yazılmıştır. Daha sonra Millet Kütüphanesi Ali Emîrî Manzum Eserler 914 numaradaki Ahmedî'nin tercümesi verilmiş ve çeşitli notlar eklenmiştir.

24221 FAZÎLETNÂME

Müellif: Yemînî

Baş:

Ezel yâd idelüm Hayy u Kadîmi

Di bismillâhirrahmânirrahîmi

Son:

Dilersin olasın âteşden âzâd

Cemâl-i Mustafâya vir salavât

İst. Tarihi: Rebû'l-âhir (Yılı yazılmamış)

Müstensih: Hüsnî

Hat: Ta'lik

Yaprak Sayısı: 209

Satır: 17

Cetvel: İlk varak yıldızlı cetvel, daha sonraki yapraklarda cetvel bulunmamaktadır.

Cilt: Sırt kahverengi meşin, Kapak ve miklap bordo meşin ve güümüşi desenli.

Dîvân-ı Hümâyün hâcegânından Musâ Edîb'in 1234 tarihli temellük kaydı ve mührü var. Ayrıca bende-i âl-i abâ el-fakîr ü hakîr-i pür-taksîr Ahmed el-Bedevî kaydı vardır. Başta bir fihrist vardır. Yıldızlı, çiçek desenli mihrabiye vardır. Hz. Ali'nin hayatı, evsafı gazalarından bahseder. Konu başlıkları kırmızı mürekkeple yazılmıştır.

24241 TUHFE-İ ŞÂHİDÎ

Müellif: Şâhidî Dede

Baş:

Be-nâm-ı Hâlik u Hayy u Tevânâ

Kadîm ü Kâdir ü Bînâ vü Dâna

Son:

Şâhidîye her kim eylerse du'â

İde mahşerde şefâ'at Mustafâ

İst. Tarihi: Yok

Müstensih: Abdü'z-Zâhir-i Bosnavî

Hat: Ta'lik

Yaprak Sayısı: 18

Satır: 15

Cetvel: Kırmızı mürepple çekilmiş cetvel.

Cilt: Yok

Diğer Nüshalar:

Haşiyede çeşitli kelimelerin şerhleri vardır. Şerhin kime ait olduğu belli değildir. Bahir başlıkları kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Sonda es-Seyyid Muhammed mührü vardır.

24310 CÂM-I CEM

Müellif: Şeyh Evhadî Rükneddîn-i Isfahânî

Baş:

Kul hüvallah li-imri'in kad kâl

Men lehü'l-hamd dâyimâ mütevâl

Son:

Cilve-deh zi-revna-ı nûreş

Hâssa der-destgâh-ı destûreş

İst. Tarihi: Yok

Müstensih: Yok

Hat: Ta'lik

Yaprak Sayısı: 148

Satır: 15

Cetvel: Kırmızı mürekkeple çekilmiş

Cilt: Siyak meşin, üzeri desenli şemse

Farsça. Başlıklar kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Ankara İlahiyat Fakültesi 36280, Milli Kütüphane FB 94/1, Vahîd Paşa 1559, Nuruosmaniye Kütüphanesi 4111/1, Millet Kütüphanesi Ali Emîrî Farsça 823, Breslau Stadtbibliothek kütüphanesi P.6, Cambridge Üniversitesi kütüphanesi V.24 (10), Leiden'de Or. 1089 numaralarda nüshaları vardır.

24314 KİTÂB-I GAVRİYYE

Müellif: Nakşî Efendi

Baş:

Gel beri ey derdi yoldaş eyleyen

Râh-ı aşkda gözlerin yaş eyleyen

Son:

Bes durur bu anladunsa ey azîz

Kim bu Nakşî eyledi nazmın temîz

İst. Tarihi: 1257

Müstensih: Paşa Muhammed Baba

Hat: Rik'a

Yaprak Sayısı: 156

Satır: 16

Cetvel: Kırmızı mürekkeple çekilmiş.

Cilt: Bordo meşin, sırt siyah meşin, şemsesi sarı renkli ve desenli.

Bölüm başlıkları kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Muhteva olarak bazı ayet ve hadislerin tasavvufî tefsiridir.

24326 GÜLŞEN-İ RÂZ

Müellif: Elvân-ı Şîrâzî

Baş:

Nefes urdı nefes Rahmân nesîmi

Mu'attar oldı cân u dil harîmi

Son:

Hak için niyyet itdüm hakda her dem

Tamâm itdüm sözi vallâhü a'lem

İst. Tarihi: Yok

Müstensih: Yok

Hat: Ta'lik

Yaprak Sayısı: 102

Satır: 14

Cetvel: Yok

Cilt: Yok

24338 HÜSREV Ü ŞÎRÎN

Müellif: Şeyhî

Baş:

Bi-hamdi'l-Vâhidi'l-Ehadi'l-Kadîm

Ve bismillâhi Zi'l-menni'l-azîm

Son:

Ki zîrâ şâh-ı devrân bî-bedeldür

Dolu fazl u hüner 'ilm ü 'ameldür

İst. Tarihi: Yok

Müstensih: Yok

Hat: Harekeli nesih

Yaprak Sayısı: 276

Satır: 11

Cetvel: Kırmızı mürekkeple çekilmiş cetvel

Cilt: Taba rengi meşin

Diğer Nüshalar:

Başlıklar için boşluk bırakıldığı halde yazılmamıştır.

24349 LEYLÂ VÜ MECNÛN

Müellif: Fuzûlî

Baş:

Ey mûnis-i ehl-i zevk yâdun

Ebvâb-ı emel kilîdi adun

Son:

Mundan artug ne su'âl ü ne cevâb

Yol budur vallâh ü a'lem bi's-savâb

İst. Tarihi: Cümâde'l-ülâ 1078

Müstensih: Okunamadı

Hat: Ta'lik

Yaprak Sayısı: 76

Satır: 17

Cetvel: Yok

Cilt: Yok

Bazı yerlerde Çağatay Türkçesinin imla özelliklerine göre yazıldığı müşahede olunur. Baştan eksiktir. Başlıklar yazılmamıştır.

24356 BEDRÛ'L-BÛDÛR KEŞFÛ'S-SUDÛR

Müellif: Muhammed Fazlullah Gulâmî Hâlisî Sivâsî

Baş:

Edelim Hâlika hamd-i efzûn
Bezmi İslâm ile etdi mahnûn
Son:
Kalmasa sende eger fikr-i vücûd
Her vakit sen dersin Hak mevcûd
İst. Tarihi: Yok
Müstensih: Müellif hattı
Hat: Rik'a
Yaprak Sayısı: 34
Satır: 17
Cetvel: Yok
Cilt: Yok

Muhtelif sayfalarda Muhammed Fazlullah adının kazanmış olduğu bir mühür vardır. Başlıklar kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Dini muhtevalı bir mesnevîdir.

24359 NUHBE-İ VEHBÎ

Müellif: Vehbî
Baş:
Hamd-i bî-gâyedir Allâha sezâ
Ki anın ni'metidir bî-ahsâ
Son:
İttisâlü'l-elf bi'l-lâm hem
Dâyimâ müctemi' iki âdem
İst. Tarihi: Yok
Müstensih: Yok
Hat: Ta'lik
Yaprak Sayısı: 40
Satır: 25
Cetvel: Kırmızı mürekkepli cetvel.
Cilt: Yok

Başlıklar kırmızı mürekkeple keleme alınmıştır. Son yapraklar kopmadan dolayı mevcut değildir.

24366 MEVLÛD-I ŞERÎF

Müellif: Süleyman Çelebi
Baş:
Allâh adın zikr edelüm evvelâ
Vâcib oldı cümle işde her kula
Son:
Yâ İlâhî kılma bizi dâllîn
Bu du'âya cümleñüz den âmîn
İst. Tarihi: Yok
Müstensih: Yok
Hat: Harekeli nesih.
Yaprak Sayısı: 8
Satır: 15
Cetvel: Yok
Cilt: Yok
Diğer Nüshalar:

Bazı beyitler kırmızı mürekkeple yazılmış. Urkuç Hanım adlı birinin tesahüb kaydı vardır. Eksik bir nüshadır.

24367 MEVLÛD-I ŞERÎF

Müellif: Süleyman Çelebi
Baş:
Allâh adın zikr edelüm evvelâ
Vâcib oldı cümle işde her kula
Son:
Ümmetinden râzî olsun ol Mu'în
Rahmetullâhi 'aleyhim ecma'în
İst. Tarihi: Yok
Müstensih: Yok
Hat: Harekeli nesih.
Yaprak Sayısı: 17
Satır: 14
Cetvel: Yok
Cilt: Yok
Diğer Nüshalar:

Başta kırmızı mürekkeple *hâzâ kitâbu mevlûdü'n-nebî* yazılmış. Bazı beyitler kırmızı mürekkeple yazılmış. Sonda istifile *mevlûd-ı şerîf* yazılmış.

24389 NAZMU'L-ULÛM

Müellif: Tokatî İshak bin Hasan
Baş:
İlâhî zü'l-Celâli Rabb-i Ekrem
'Alîm ü Kâdir ü Kayyûm u Erham
Son:
Fe-lâ te`huz binaksî inne kasrî
`Alâ mikdâri tenşîti`z-zamânî
İst. Tarihi: 1134
Müstensih: Yok
Hat: Rik'a
Yaprak Sayısı: 10
Satır: 19
Cetvel: Yok
Cilt: Yok

Zahriyede Vakf-ı Hüseyin ve Süleyman ve Ali Kütübhâne-i Sadr-ı A'zam bi-Medîne-i Burdur 1233 şeklinde mühür var. Başta İmam-ı Azam Ebu Hanife ve öğrencilerinin methi var. Daha sonra Beyân-ı İlm-i Mantık kısmı gelir. Bundan sonra uturlâb, zîc, remel, ilm-i kimya ile ilgili kısımlar bulunur. Müellif Fazlullah adlı oğlunun vefatı üzerine bu eseri yazdığını belirtir. O sırada Tokat'ta taun salgını olduğunu söyler.

24397 MANZUM TECVÎD

Müellif: Şeyh Sinan Efendi
Baş:
Hamd idelüm hamd-i bî-had Tanrıya
Şükr idelüm şükr-i bî-'add Tanrıya
Son:
'İlm-i kur'ân ehline hep mu'în
Dü cihânda muhsin ola ecma'în
İst. Tarihi: Yok
Müstensih: Yok
Hat: Ta'lik
Yaprak Sayısı: 8
Satır: 19
Cetvel: Yok
Cilt: Yok

Başta nesih hatla sekizgen "*ve mâ tevfiķî illâ billâh ve i'tisâmî 'abdillâh*" yazılı bir mühür vardır. Reddâdesi vardır. 1b'de kırmızı mürekkeple "Kitâb-ı Mevlânâ Şeyh Sinân Efendi nazm itdügi terceme-i cerîridir" yazılmıştır. Daha sonra Mehâric, Sıfât, Kavâid, Hurûfu yermelûn ve mâ yeteallak bi'l-gunne, Ahkâmü'l-meddi ve'l-kasr, Ahkâmü'l-vakf bölümleri gelir.

24402 TUHFE-İ VEHBÎ

Müellif: Sünbülzâde Vehbî
Baş:
Hamd-i bî-had o kerem-fermâya
Ki anun ni`metidür bî-gâye
Son:
Hezârân şükr idüp Hakka didüm itmâm-ı târîhin
Bihâmdillâh bu zîbâ Tuhfe-i Vehbî tamâm oldı
İst. Tarihi: 27 Receb 1240
Müstensih: Hâfız Kemâl
Hat: Harekeli nesih.
Yaprak Sayısı: 54
Satır: 13
Cetvel: Kırmızı mürekkepli cetvel var. Yıldız yok.
Cilt: Yok

Haşiyede eserin şerhi var. Tamir görmüş bir nüsha olup arada kopuk yapraklar vardır. Bazı kelimeler satır altında açıklanmıştır. Haşiyede eserin şerhi de bulunmaktadır.

24425/1 LÛGAT-İ SE-ZEBÂN

Müellif: Antakyalı Şeyh Ahmed
Baş:

İdelüm hamd ü şenâ Allâha
Sürelüm yüzümüzi dergâha

Son:

İki dil dahı ana göre tamâm
Gayr-ı haşv-ile redîf ey nîk-nâm

İst. Tarihi: Yok

Müstensih: Abdullah ibnü Mustafa

Hat: Nesih

Yaprak Sayısı: 24

Satır: 19

Cetvel: Yok

Cilt: Kahverengi meşin, sırtı siyah

Başlıklar kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Haşiyede bazı kelimelerin açıklamaları vardır. Eser 1125 tarihinde telif edilmiştir. Bu cilt içerisinde Antakyalı Şeyh Ahmed'in *Se-Zebânı*, *Tuhfe-i Şâhidî*, *Ferîşteoğlu Lügatı*, *Lügat-ı Mahmudiyye*, ve *Şüzûru'z-Zeheb*, adlı eserler vardır. İlk iki sözlüğe farklı diğer eserlere farklı numaralar verilmiştir.

24425/2 TUHFE-İ ŞÂHİDÎ

Müellif: Şâhidî İbrâhim Dede

Baş:

Be-nâm-ı hâlik u hayy u tevânâ
Kadîm ü kâdir ü bînâ vü dâna

Son:

Şâhidîye her kim eylerse du'â
İde mahşerde şefâ'at Mustafâ

İst. Tarihi: 1178

Müstensih:

Hat: Ta'lik bazı yapraklar harekeli

Yaprak Sayısı: 24

Satır: 13

Cetvel: Yok

Cilt: Kahverengi meşin, sırtı siyah.

Başlıklar kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Haşiyede metinde geçen kelimelerin şerhler vardır.

24438 ŞÂH U GEDÂ

Müellif: Taşlıcalı Yahya

Baş:

Satr-ı bismillâh ey ülü'l-elbâb
Oldı miftâh-ı kufî bâb-ı kitâb

Son:

~Ayn-ı ~afvunla ol bize nâzır
Sözümüz budur evvel ü âhir

İst. Tarihi: Muharrem 1160

Müstensih: Mustafa Ağa

Hat: Ta'lik

Yaprak Sayısı: 54

Satır: 19

Cetvel: Yok

Cilt: Yok

Zahriyyede ve 2a'da "min ibn-i Şeyh Hâfız Ömer bin Şeyh el-Hâc Alî Efendi bin Şeyh el-Hâc İbrâhîm Efendi el-Burdurî" mührü vardır. Başlıklar kırmızı mürekkeple yazılmıştır.

24444 MENÂFİU'N-NÂS

Müellif: Nidâî

Baş:

Ey Hakîm ü ~Alîm ü Hayy ü Halîm
Hazretündür Kerîmü'ş-şân-ı ~Azîm

Son:

Bu kitâbdan bulan şifâ vü devâ
Hazret-i pâdişâha ide du'â

İst. Tarihi: Evâil-i Rebîu'l-evvel 1007

Müstensih: Muhammed

Hat: Ta'lik

Yaprak Sayısı: 22

Satır: 19

Cetvel: Yok
Cilt: Yok

24447 MEVLÛD

Müellif: Süleyman Çelebi
Baş:
Allâh adın zikr edelüm evvelâ
Vâcib oldı cümle işde her kula
Son:
Ümmetinden râzî olsun ol Mu'în
Rahmetullâhi Óaleyhim ecma'în
İst. Tarihi: Yok
Müstensih: Yok
Hat: Harekeli nesih.
Yaprak Sayısı: 18
Satır: 11
Cetvel: Yok
Cilt: Yok

Başta kırmızı mürekkeple *hâzâ mevlûdü Süleymânî* yazılmış.

24461 FERİŞTEOĞLU LÛGATI

Müellif: Ferištezade
Baş:
Hubz etmek kubl öpmek zer' ekmek kul gulâm
Halk yaratmak hark yırtmak ulu kişidür hümmâm
Son:
Konşî câr ıssı hâr münhemir akıcı
Ricl ayak ka'b topuk huf edik sık sahîn
İst. Tarihi: Yok
Müstensih: Yok
Hat: Harekeli nesih.
Yaprak Sayısı: 42
Satır: 7
Cetvel: Yok
Cilt: Kahverengi meşin. Miklebi lale desenli ebrulu.

Satır aralarında bazı kelimelerin açıklamaları verilmiştir.

24468/2 PENDNÂME-İ GÛVÂHÎ

Müellif: GÛvâhî
Baş:
Be-nâm-ı pâdşâh-ı Kâdir-i pâk
Hudâ-yı ins ü cinn ü 'arz u eflâk
Son:
GÛvâhî rûhına kılsun du'âyı
İki 'âlemde görmesün belâyı
İst. Tarihi: Yok
Müstensih: Yok
Hat: Nesih.
Yaprak Sayısı: 10 (21-31)
Satır: 21
Cetvel: Yok
Cilt: Gömme şemseli kahverengi meşin

Baş ve sonu bulunduğu halde ortalandaki pek çok yaprağın kopmuş olduğu anlaşılmaktadır.

24468/3 TERCEME-İ GÛLŞEN-İ RÂZ

Müellif: Elvân-ı Şîrâzî
Baş:
Tâ cemâli âftâbın 'aşk izhâr eyledi
On sekiz bin 'âlemi 'aksi pür-envâr eyledi
Son:
Hak-içün niyyet itdüm hakda her dem
Tamâm itdüm sözi vallâhü a'lem
İst. Tarihi: Yok

Müstensih: Yok
Hat: Ta'lik
Yaprak Sayısı: 79
Satır: 21
Cetvel: Yok
Cilt: Gömme şemseli kahverengi meşin

24493 FERİŞTEOĞLU LÜGATİ

Müellif: Feriştetezade
Baş:
Hubz etmek kubl öpmek zer' ekmek kul gulâm
Halk yaratmak hark yırtmak ulu kişidür hümâm
Son:
Gögün kenârıdır ufuk havzun dahı cem'î hıyâz
Muhlis hanîf vü gamr bön oldı suya talmak hıyâz
İst. Tarihi: Yok
Müstensih: Yok
Hat: Harekeli nesih.
Yaprak Sayısı: 23
Satır: 13
Cetvel: Yok
Cilt: Kahverengi meşin

Reddâdesi vardır. Başlıklar ve vezinler kırmızı kalemle yazılmıştır. Eksik bir nüshadır. Se-zebân, Tuhfe-i Şâhidî, Mahmûdiyye ve Şüzürü'z-Zehab adlı eserlerle aynı cilt birliği içerisinde yer almaktadır.

24548 PEND-İ ATTÂR

Müellif: Feridüddin-i Attâr
Baş:
Hamd-i bî-had ân Hudâ-yı pâk-râ
Ân ki îmân dâd muşt-ı hâk-râ
Son:
Her ki-râ ez-'akl âgâhî buved
Nezd-i û idbâr-ı gümrâhî buved
İst. Tarihi: Yok
Müstensih: Yok
Hat: Ta'lik
Yaprak Sayısı: 14
Satır: 19
Cetvel: Yok
Cilt: Yok

Reddâde var. *Der-beyân-ı sıfat-ı dâniş* bölümünün başlamasıyla son bulur. Eksik bir nüsha olup başlıklar kırmızı mürekkeple yazılmıştır.

24565 KIYÂFETNÂME

Müellif: Erzurumlu İbrahim Hakkı
Baş:
Kimün ki boyıdır tavîl
Sâde-dil olur cemîl
Son:
Her ne cân kim tuyar işâretten
Hurrem olsun dili beşâretten
İst. Tarihi: Yok
Müstensih: Yok
Hat: Rik'a
Yaprak Sayısı: 4
Satır: 16
Cetvel: Yok
Cilt: Yok

24566 HİKÂYET-İ DEVE

Baş:
Urdu bir kızmış düveni bir kişi
Deve anunla niçe düşdi işi
Son:
Anun her kişi bilmez vasf-ı hâlin
Hudâ bilür anun kadrin kemâlin

İst. Tarihi: Yok
Müstensih: Yok
Hat: İlk ve son sayfalar ta'lik diğerleri Harekeli nesih
Yaprak Sayısı: 13
Satır: 12
Cetvel: Yok
Cilt: Yok

Reddâde var. *Der-beyân-ı sıfat-ı dâniş* bölümünün başlamasıyla son bulur. Eksik bir nüsha olup başlıklar kırmızı mürekkeple yazılmıştır.

24553 MANZUM MISIR TARİHİ

Müellif: Şihâbî
Baş:
Senün hem-râhun olup feth ü nusret
Bulursın çok gazâdan ganîmet
Son:
Zeyl-i 'afv u keremünle sakatâtın setr it
Mâ' ü tîn ü keder ü sâf iledür nev'-i beşer
İst. Tarihi: Kayıt yok
Müstensih: Kayıt Yok
Hat: Ta'lik
Yaprak Sayısı: 83
Satır: 17
Cetvel: Yok
Cilt: Bordo meşin
Diğer Nüshalar: Yegane nüsha olduğunu düşünüyoruz.

991 (1575) tarihinde tercüme edilmiş ve Mısır'ın kadim tarihinden bahseden bir mesnevidir. Celâleddin-i Suyûtî'den yapılan tercüme bir eserdir. Başlıklar kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Muhtelif sayfalarda “*vakf-ı fî sebili'llâh el-hâc kapudân İbrâhîm Paşa*” mührü vardır. III. Murad'ın damadı İbrahim Paşa'ya methiye vardır. Divanı da mevcut olan Şihâbî'nin bu mesnevisinin yegane nüsha olduğunu düşünüyoruz.

4.SONUÇ

“*Elle yazılarak ortaya konan her çeşit kitap, risâle, murakka', mektup, levha ve belgelerin ortak adı*” olan yazma eser kavramı ile ilgili eserler binlerce yıldır kütüphanelerimizde yer almaktadır.

Kütahya, yazma eserler yönünden zengin illerimizden biridir. Kütahya'da yazma eser barındıran kütüphaneler Vahid Paşa Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi, Tavşanlı Zeytinoğlu Kütüphanesi ve Kütahya Belediyesi'nin tasarrufunda bulunan Mustafa Hakkı Yeşil Kütüphanesi'dir.

Muallim Mustafa Hakkı Yeşil, Kütahya kültürüne çok önemli hizmetlerde bulunmuş bir kültür adamıdır. Çocukluk yıllarından itibaren ilme meraklı ve çalışkan bir kişiliğe sahip olan Mustafa Bey, çok sayıda kitap toplamış samimi bir kitapseverdir.

Mustafa Hakkı Yeşil'in kurmuş olduğu kütüphane altmış yılda meydana getirilmiş çok önemli bir koleksiyondur. 2009 tarihinde yeni binasına taşındığı için kitapların bir kısmının tasnifi yapılmadan depoda tutulmaktadır. Kütüphanede yaklaşık altı yüz yazma eser vardır. Bu yazmalardan divanların tavsifi yapılmıştır.

Bu makalede tavsifi yapılan Mustafa Hakkı Yeşil Kütüphanesi'ndeki mesnevilerin Türk kültürüne ve Kütahya coğrafyasına önemli katkı yapacağı, özellikle bu mesnevilerden *Makâmât-ı İlâhî*'nin ve *Manzum Mısır Tarihi* adlı mesnevilerin edebiyat ve tarih açısından incelenmesinin önemli sonuçlar ortaya koyacağı kanaatindeyiz.

KAYNAKÇA

ALPARSLAN, A., (1997), *Elyazması*, Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, Yem Yayınları, C.I, İstanbul.

ALPARSLAN, A., (1999), *Osmanlı Hat Sanatı Tarihi*, YKY, İstanbul.

BİLGİN, O., (2013), *Yazma*, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, C. 43, Ankara.

DEMİR, N., (2008), “*Orta ve Doğu Karadeniz Bölgesi'nde İlk Türk Varlıkları*”, Uyan Türkiyem-II. Yörük-Türkmen Büyük Kurultayı Bildirileri, Ankara.

DERMAN, U., (1992), *İslam Kültür Mirâsında Hat Sanatı*, İstanbul.

ERDOĞAN, M., BATUR, A. (1999), “Kütahya Vahid Paşa İl Halk Kütüphanesi’nde Bulunan Türkçe El Yazmaları-1:Divanlar”, DPÜ Sosyal Bilimler Dergisi S.2, Kütahya.

GÜLER, K., TÜRKMEN, U. (2013), *Kütahya Sanatçıları*, Kütahya.

GÜNHAN, A. (2011), *Belgelerle Mustafa Hakkı Yeşil: Hayatı, Kütüphanesi ve Eserleri*, Kütahya Belediyesi Yayınları, Kütahya.

KUT, G., (1998), *Yazma Eserler ve Konuları*, Antik Dekor Dergisi, S.2, İstanbul.

ÜŞENMEZ, E. (2013), “Eski Anadolu Türkçesi Açısından Germiyanlı (Kütahya) Şairlerin Yeri ve Kütahya’daki Yazma Eser Kütüphanelerinin Önemi”, Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 8/1 Winter 2013, p.2787- 2805.

YAZIR, Mahmud B., (1972), *Medeniyet Âleminde Yazı ve İslâm Medeniyetinde Kalem Güzeli*, Ankara.